

Vayelech וַיֵּלֶךְ "toen ging hij uit"

D'varim (Deutr) 31:1 - 31:30

In de sidra (lezing) van deze week, Vayelech, lezen we hoe Mozes het schrijven van de Torah voltooit en deze in de Ark des Verbonds plaatst. De sidra waarschuwt meerdere keren dat we niet mogen afwijken van deze Torah, voor ons eigen voordeel. In deze zelfbeschouwende tijd van het jaar is het vooral relevant om te vragen: wat is het voordeel van een Torah-leven? Waarom de moeite nemen om religieus te zijn? Afgezien van de simpele antwoorden, zoals het vervullen van HaShem's wil, of een leven na de dood op deze wereld verdienen, of weten dat dit de juiste manier is, wat zijn de tastbare, duidelijke, positieve effecten van religieus leven? Hoewel er natuurlijk veel redenen zijn, zijn er essentiële voordelen van een leven volgens HaShem's Torah.

Een Persoonlijke ontwikkeling.

We nemen u mee naar het woord Mussar. Mussar is altijd een centraal onderdeel van het jodendom geweest. De wortel van het woord mussar (מוסר) betekent letterlijk "terughoudendheid" of "discipline". Het gaat over het ontwikkelen van zelfbeheersing, bewustzijn, moraliteit en in harmonie zijn met iemands innerlijke kwaliteiten. De uitleg van dit woord is te vinden in het boek Spreuken, dat met deze term begint: "De spreuken van Salomo, de zoon van David, koning van Israël, om wijsheid en mussar te kennen, uitspraken van begrip te begrijpen, mussar te ontvangen van rede, rechtvaardigheid, wet en ethiek."

Vóór het boek Spreuken komt het woord mussar eenmaal in de Torah voor, in een verwijzing naar HaShem die ons disciplineert D'varim (Deuteronomium) 11:2.

וַיְדַעְתֶּם, הַיּוֹם, כִּי לֹא אֶת-בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ וְאֲשֶׁר לֹא-רָאוּ, אֶת-מוֹסֵר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֶת-גְּדֻלּוֹ--אֶת-יָדוֹ הַחֲזָקָה, וְזָרְעוֹ הַנְּטוּיָה.

De Torah instrueert ons om vriendelijk en genereus, nederig en wijs, ingetogen en sterk te zijn; om te zorgen voor de weduwe en wees, voor de armen en onderdrukten. De profeten van Israël gingen door met het instrueren van de mensen op deze manier en herinnerden hen eraan oprechte en rechtvaardige individuen te zijn. Deze traditie zette zich voort in de rabbijnse periode, met oude verhandelingen zoals Pirkei Avot (een traktaat van de Misjna) die geheel gewijd waren aan het inspireren van persoonlijke groei en zelfverbetering.

Iemand die een ware Torah-levensstijl heeft, wordt ondergedompeld in deze dergelijke leringen. Of deze persoon nu gewoon de wekelijkse sidra leest, of het luistert naar het spreken van de rabbijn; of Selichot reciteert tijdens de Tien Dagen van Berouw, of deelneemt aan de verschillende vasten gedurende het hele jaar. Een religieuze Jood is gewoon niet in staat om zich te onthouden van persoonlijke groei. We worden voortdurend herinnerd aan de nederigheid van Mozes, de onbaatzuchtigheid van Abraham, de toewijding van David en de wijsheid van Salomo; het onvergelijkbare geduld van Hillel, de leergierigheid van Rabbi Akiva en de geweldige kwaliteiten van talloze andere grote figuren. Dit zijn onze ware helden en we worden voortdurend gevraagd om ze na te doen.

Het lijkt geen twijfel dat een Jood die echt religieus is (en niet alleen religieus van uiterlijk, of omdat hij zo is opgegroeid) voortdurend vriendelijker, nederiger en over het algemeen een beter mens

wordt. Nu kan natuurlijk worden beweerd dat zelfs een niet-religieus persoon zich kan concentreren op deze persoonlijke groei. Dit is waar, maar er is één belangrijk verschil. De seculiere persoon verbetert zichzelf voor zijn eigen voordeel (en het voordeel van degenen die zich direct om zich heen bevindt), terwijl de religieuze persoon niet alleen voor dat voordeel verbetert, maar ook omdat hij begrijpt dat HaShem dit van hem eist.

Dit is belangrijk omdat de seculiere persoon misschien zin heeft om deze week een boek over zelfverbetering te lezen, of dit jaar hard aan zichzelf te werken, maar volgende week kan deze persoon het helemaal vergeten zijn. Deze persoon kan een heel druk jaar kunnen hebben waarin hij geen moment tijd heeft voor dit soort dingen. De religieuze jood heeft deze luxe niet. Hij zal vurig berouwen tonen en nadenken tijdens de hoge feestdagen, omdat hij daartoe verplicht is en zich niet kan onthouden hiervan. Religie dwingt ons om steeds maar weer te verbeteren. Het vereist in feite dat we beter worden, en HaShem zal ons veroordelen als we dat weigeren te doen. Dit maakt nu net het verschil.

Een voorbeeld;

We nemen als voorbeeld iemand die op dieet gaat. We weten allemaal dat de overgrote meerderheid van de diëten faalt. Waarom is dit zo? Omdat er niets externs is dat een persoon dwingt om zich aan het dieet te houden. Uiteindelijk zullen ze een keer uitglijden, en dan nog een keer, en al snel zal het hele dieet tot het verleden behoren. Ondertussen is het dan ook hoogst onwaarschijnlijk dat een religieus persoon diezelfde fout begaat, laten we hierbij koosjer eten als voorbeeld nemen. De meeste religieuze joden houden zich graag hun hele leven aan koosjer eten, ondanks het feit dat het zo moeilijk is. Waarom is dit dan zo succesvol? Omdat er een externe factor is HaShem die ons er continu aan herinnert en ons daardoor stevig aan deze manier van eten houdt. Religieuze persoonlijke ontwikkeling werkt, en dit is het grote voordeel van een Torah-levensstijl.

Gemeenschap

Terwijl andere religies in eenzaamheid kunnen worden beoefend, is het jodendom een volledig gemeenschappelijk geloof. Het ideale gebed is in een minjan van tien of meer, de ideale Torah-studie in paren; huwelijk en het krijgen van kinderen zijn een must, een feestdag is geen feestdag zonder een grote bijeenkomst, en zelfs een eenvoudige dagelijkse maaltijd zou idealiter uit ten minste drie personen moeten bestaan. Bij het jodendom gaat het erom mensen bij elkaar te brengen. Inderdaad, Joden staan erom bekend dat ze bij elkaar blijven en elkaar helpen. Joden bidden samen, feesten samen, studeren samen en zorgen voor elkaar. Een jood kan het meest afgelegen Chabad-huis in de verste uithoek van de wereld bezoeken en toch het gevoel hebben dat hij thuis een sjabbatmaaltijd heeft. Iets wat uniek is vergeleken met andere religies.

Joden zijn geen natie, cultuur, etniciteit of zelfs geen religie; we zijn, zoals Rabbi Moshe Zeldman het uitdrukte, een familie. Helaas is dat soms nog weleens anders en vallen sommigen tussen wal en schip, maar dat zou niet zo moeten zijn. En inderdaad veelal is het gelukkig ook niet zo. En het is dan ook de moeite waard om deel uit te maken van deze uitgebreide familie. We weten uit het veld van de psychologie hoe belangrijk 'erbij horen' is. We kennen de problemen die mensen doormaken om het gevoel te hebben dat ze er niet bij horen, of om een gemeenschap om zich heen te hebben. We weten hoe eenzaamheid een sleutelrol speelt bij depressie en psychische aandoeningen. We weten dat "niemand een eiland is", en hoe belangrijk het is om omringd te zijn door een ondersteunende

gemeenschap. De religieuze joodse gemeenschap is hecht als geen ander. Op Shabbatten en feestdagen staan de deuren over het algemeen open, liefdadigheidsinstellingen staan bijna altijd open om te helpen en de synagoge vormt de kern van de gemeenschap.

En dus is dit dan ook een belangrijke reden om volgens alle regels van HaShem te leven religieus te zijn in die zin. Om die hechte gemeenschap te vormen die ermee gepaard gaat. Er zijn mensen die decennia besteden aan het bestuderen van gemeenschappen over de hele wereld waar mensen het langst en gezondst leven, en die concludeerden dat het deel uitmaken van een 'op geloof gebaseerde gemeenschap' maar liefst veertien jaar toevoegt aan iemands leven!

De geest.

De 'rol' van dit uitgestrekte universum is de geest. Natuurlijk is dit al millennia lang een centraal onderdeel van Kabbalah en andere mystiekscholen. De Tikkunei Zohar (18b) transformeert het eerste woord van de Torah, Beresheet (בראשית), in Rosh Bayit (ראש בית), dwz. dat dit hele universum (bayit), een product is van HaShem's "Geest", of misschien wel bestaat in Zijn hoofd (rosh). In feite zeggen de Kabbalisten dat als HaShem zou stoppen met aan een persoon te denken, zelfs maar voor de kortste momenten, die persoon zou ophouden te bestaan. Dit houdt verband met wat we dagelijks in onze gebeden zeggen, dat HaShem "elke dag, voortdurend, de schepping vernieuwt". HaShem is die Geest die het hele universum in stand houdt.

En we maken allemaal deel uit van diezelfde Geest. Hij maakte ons tenslotte naar Zijn beeld, met een klein stukje van dat universele bewustzijn. In dat geval is het enige dat echt de moeite waard is om te ontwikkelen de geest. Hoe krachtiger iemands geest is, hoe meer controle iemand over het universum uitoefent. Dit is niet alleen een mooi gezegde, we weten wetenschappelijk dat onze geest alles om ons heen beïnvloedt. Meerdere onderzoeken hebben aangetoond dat meditatie (en gebed) daadwerkelijk invloed kan hebben! We kunnen misschien bewust de biologie van ons lichaam beïnvloeden tot op moleculair niveau.

Het placebo-effect is hiervoor misschien wel het beste bewijs. De wetenschap kan nog steeds niet verklaren hoe het komt dat een persoon die daadwerkelijk en met overtuiging gelooft dat hij een behandeling krijgt zal genezen in een heleboel gevallen. Chirurgen hebben zelfs placebo operaties uitgevoerd , waarbij uit de resultaten bleek dat mensen die alleen maar dachten dat ze geopereerd waren, nog steeds net zo goed verbeterden als degenen die daadwerkelijk onder het mes gingen. Hoe is dit mogelijk?

Het antwoord ligt voor de hand: onze geest heeft een zeer reële, concrete, fysieke invloed op de werkelijkheid. Helaas zijn de meeste mensen zich niet bewust van deze latente kracht en moeten ze erin worden geduwd (zoals bij placebo's). Maar die kracht is er zeker, en het potentieel ervan is onmetelijk. Men moet alleen werken om deze mentale krachten te ontwikkelen.

Als geen andere religie is het jodendom volledig gebaseerd op onophoudelijke mentale groei. We moeten altijd studeren, bidden, zegenen, mediteren, overpeinzen en redeneren. De Schrift vertelt ons dat we dag en nacht op de Torah moeten mediteren, en de Talmud herinnert eraan dat het leren van de Torah belangrijker is dan alle andere dingen. Een religieuze Jood ontwikkelt voortdurend niet alleen zijn uiterlijke intellect, maar ook zijn innerlijke mentale capaciteiten (Mentaal vermogen is de capaciteit om eigen talent en potentieel te ontwikkelen).

En dit is de ware betekenis van Emunah , vrij vertaald als "geloof". De eerste keer dat het woord in de Torah verschijnt, is tijdens de strijd met Amalek, volgend op de Exodus, waar we lezen hoe Mozes de uitkomst van de strijd beïnvloedde door zijn armen emunah op te houden Shemot (Exodus) 17:12.

וְיָדֵי מֹשֶׁה קָבְדִים, וַיִּקְחוּ-אֶבֶן וַיִּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ; וְאַהֲרֹן וְחֹר תָּמְכוּ בְּיָדָיו, מִזֶּה אֶקְדָּ וּמִזֶּה אֶקְדָּ, וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, עַד-בֹּא הַשָּׁמֶשׁ

Mozes had dus hier op dat moment heel veel invloed op het universum om hem heen. Waardoor we bewijs zien dat geloof een enorme kracht bezit. Wanneer een persoon een diepe emunah heeft in welke waarheid dan ook, voelt hij dat deze waarheid een essentieel onderdeel is van zijn eigen essentie en wezen. De enige andere keer dat het woord in de Torah zelf voorkomt, is in de lezing van volgende week, Ha'azinu , waar God wordt beschreven als El Emunah D'varim (Deuteronomium) 32:4.

הַצֹּר תָּמִים פְּעֻלוֹ, כִּי כָל-דְּרָכָיו מִשְׁפָּט: אֵל אֱמוּנָה וְאִין עֹל, צְדִיק וְיֹשֶׁר הוּא

In het licht van wat hierboven werd gezegd, is deze kenmerkende omschrijving logisch: HaShem is de ultieme mentale kracht, en onze geest maakt gebruik van die oneindige poel van geloof. Zo wordt Emunah ook groter en dieper als je eraan went om alle verschijnselen (verdriet, pijn enz.) van het leven te zien als manifestaties van de aanwezigheid en glorie van de Schepper. Des te meer wordt je Emunah verrijkt door getest te worden en ook die tests te doorstaan; en door offers te brengen in het leven omwille van je Emunah.

Ha-Makom